

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-721/2022-03

Датум: 30.08.2022.

Немањина 22-26

Београд

На основу члана 2. тачка 2. алинеја 1. и члана 24. Закона о процени утицаја на животну средину («Службени гласник РС», број 135/04, 36/09), чл. 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16 и 95/18-аутентично тумачење), члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 128/20), члана 23. став 2. и члана 24. став 3. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 - др. закон и 47/18), а на основу захтева носиоца пројекта „SERBIA ZIJIN COPPER“ д.о.о. Бор, државни секретар Министарства заштите животне средине Александар Дујановић, по решењу о овлашћењу број: 021-01-13/1/2021-09 од 22.07.2021. године, доноси:

РЕШЕЊЕ

1. Даје се сагласност на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта проширења одлагалишта раскривке „Сарака“ површинског копа Велики Кривељ.
2. Носилац пројекта је дужан да спроведе мере заштите животне средине предвиђене Студијом о процени утицаја из тачке 1. овог решења (поглавље 8. предметне Студије).
3. Носилац пројекта је у обавези да испоштује и друге услове и сагласности надлежних органа и организација у складу са посебним законом.
4. Носилац пројекта је у обавези да спроведе програм праћења утицаја на животну средину-мониторинг систем (поглавље 9. предметне Студије).
5. Носилац пројекта је дужан да у року од две године од дана пријема одлуке о давању сагласности отпочне са извођењем пројекта. Решење и предметна Студија о процени утицаја саставни су део техничке документације потребне за прибављање дозволе или одобрења за почетак извођења пројекта.
6. О трошковима поступка биће решено посебним решењем.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Носилац пројекта „SERBIA ZIJIN COPPER“ д.о.о. Бор, дана 11.03.2022.године, поднео је Министарству заштите животне средине захтев за давање сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта проширења одлагалишта раскривке „Сарака“ површинског копа Велики Кривељ, а коју је израдио Рударско геолошки факултет Београд.

Студија о процени утицаја на животну средину је урађена у свему у складу са решењем о одређивању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину пројекта проширења одлагалишта

раскривке „Сарака“ површинског копа Велики Кривељ, број 353-02-2754/2021-03 од 02.12.2021. године.

У складу са чланом 20. Закона о процени утицаја на животну средину, обезбеђен је јавни увид, организована презентација и спроведена јавна расправа о предметној Студији – оглас у дневном листу „Политика“ од 01.04.2022. године, службени сајт министарства <http://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>. Јавни увид је био омогућен у просторијама Министарства заштите животне средине и Градској управи Бор. Јавна презентација и расправа одржани су 21.04.2022. године у Градској управи града Бора.

На јавној расправи, учешће су узели представници Министарства заштите животне средине и локалне самоуправе – Градске управе Бор, представници Савета Месних заједница Кривељ и Бучје, представници носиоца пројекта и обрађивача Студије.

У току трајања јавног увида, на предметну Студију о процени утицаја на животну средину коментаре/примедбе су доставили:

- Савет месне заједнице Кривељ,
- Савет месне заједнице Бучје,
- Регулаторни институт за обновљиву енергију и заштиту животне средине Београд.

У складу са чланом 22. и члановима 23. и 24. Закона о процени утицаја на животну средину, Решењем број: 353-02-721/2022-03 од 09.05.2022. године образована је Техничка комисија са задатком да разматра предметну Студију о процени утицаја на животну средину, пратећу документацију и достављена мишљења заинтересованих органа, организација и јавности.

После одржаног састанка дана 03.06.2022. године, Техничка комисија је сачинила Извештај о оцени предметне Студије, у коме је констатовала да иста није у потпуности урађена сагласно Закону о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник Р.Србије“, број 135/04, 36/09) и Правилнику о садржини студије о процени утицаја на животну средину „Сл. гласник Р.Србије“, број 69/05). На састанку је закључено да се предметна Студија исправи и допуни у складу са усвојеним примедбама Техничке комисије као и достављеним коментарима/примедбама заинтересоване јавности – Савета месне заједнице Кривељ и Бучје и Регулаторног института за обновљиву енергију и заштиту животне средине Београд

После достављања допуњене и дорађене Студије, од 27.07.2022. године, Техничка комисија је одржала други радни састанак дана 22.08.2022. године. Састанку су претходиле детаљне анализе чланова техничке комисије свих делова Студије које су били предмет измена и допуна.

Примедба 1: „Недостаје прегледна топографска карта,“

Одговор: Сагласно примедби коригована слика 2.2.

Примедба 2: „Недостају подаци о најближим кућама/објектима насеља у околини одлагалишта,“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 2.1.

Примедба 3: „Већина слика нема јасно приказана насеља у околини одлагалишта.“

Одговор: Сагласно примедби у поглављу 2.11. је додата нова слика 2.17 Локација одлагалишта раскривке Сарака са приказом околних насеља.

Примедба 4: „Већина слика немају размеру, немају легенду и др. битно за визуелну оријентацију“.

Одговор: Сагласно примедби извршене су корекције слика у Студији.

Примедба 5: „Према прилогу бр.2 готово све парцеле су у приватном власништву, нема података и доказа да су ове парцеле у власништву Носиоца пројекта.“

Одговор: Законом о рударству и геолошким истраживањима, Сл. гл. РС бр. 101/15, 95/18 и 40/21 – чланом 103, став 5, дефинисано је следеће:

Доказ о праву својине, односно посебан акт Владе о утврђивању јавног интереса за период од најмање пет година у случају експлоатације резерви минералних сировина који су од стратешког значаја за Републику Србију, за површине на којима је планирана изградња рударских објеката и извођење рударских радова, осим у случају нафте и гаса када се доставља доказ о праву коришћења, закупа и/или сагласности, односно праву службености за период од најмање једне године, као и писана изјава подносиоца захтева са списком свих катастарских парцела обухваћених рударским радовима за које су решени имовинскоправни односи или су обухваћени актом Владе о утврђивању јавног интереса. За површине на којима је проглашен јавни интерес или нису решени имовинско-правни односи доставља се изјава инвеститора да ће до пријаве извођења радова по предметном пројекту решити имовинско-правне односе. Пријава радова надлежном инспектору који врши контролу достављене документације може се поднети само за део радова на простору за које инвеститор достави доказ о решеним имовинско-правним односима. Када се издаје одобрење за минералне сировине одређене чланом 3. тачком 13) овог закона, доставља се доказ у складу са чланом 77. став 2. тачка 10) или чланом 79. став 2. тачка 4);

Примедба 6: „Опис карактеристика јаловине је недовољан, нема података о количини и карактеристикама већ одложене јаловине“.

Одговор: Сагласно примедби, извршена је допуна текста у поглављу 2.4.4.

Примедба 7: „Стр.39 и друге: указује се да највећи утицај на садржај воде у јаловини имају воде настале од атмосферских падавина, али се даље не узима у обзир способност те воде да лужењем издвоји штетне материје из јаловине (на пр. тешке метале), које даље разносе површинске и подземне воде, и спечавање да се то догоди постављањем непропусног слоја испод „топ соил-а“ (геосинтетика, полиелектролитски материјали и сл.),“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 8.4.3.

Примедба 8: „Нема описа постројења за пречишћавање отпадних вода, где је, за какве воде и одакле долазе те воде на пречишћавање, капацитет постројења и др.“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 6.4.3.

Граница ДРП проширења одлагалишта раскривке „Сарака“ површинског копа Велики Кривељ је испумпавање вода у постојећи систем одводњавања по важећем Допунском рударском пројекту откопавања и прераде руде бакра у лежишту „Велики Кривељ“ за капацитет 10,6x106 тона влажне руде годишње, урађеног од стране Института за рударство и металургију Бор, 2011. године. За важећи Допунски рударски пројекат компанија поседује одобрење за извођење рударских радова, број 310-02-00411/2012-06 од 12.12.2018. као и Мишљење од министарства заштите животне средине да није потребна нова студија о процени утицаја на животну средину, број 353-02-761/2012-05 од 23.01.2013. Поменути пројектом је дефинисано да се отпадне воде површинског копа и одлагалишта „Сарака“ упуштају у таложник а потом након таложења у Кривељску реку.

Ново постројење за пречишћавање вода је предвиђено развојним планом компаније Serbia Zijin Corper. Постројење ће бити на локацији површинског копа Велики Кривељ и прикупљаће и третирати све воде површинског копа Велики Кривељ. Воде ће се користити у технолошком процесу флотације Велики Кривељ и за друге намене, прскање путева прање возила и др.

Примедба 9: „Није довољно испитана алтернатива одлагања јаловине у(и) стари Борски коп, побољшањем транспортног система ДТО (ремонт и у циљу повећања капацитета и сл.), што би допринело смањењу заузимања простора за одлагалиште и смањењу неповољног утицаја на животну средину“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 4.9.

Примедба 10: „Није довољно испитана алтернатива одлагања јаловине у(и) стари Борски коп, побољшањем транспортног система ДТО (ремонт и у циљу повећања капацитета и сл.), што би допринело смањењу заузимања простора за одлагалиште и смањењу неповољног утицаја на животну средину“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 4.8.

Примедба 11: „- Нема слика и табела на које се у тексту позива (на пр: табеле 2.4 и 2.5 у вези хемијског састава јаловине не постоје - бројеви табела се односе на метеоролошке податке, на сл. 2.20 нема локаше одлагалишта, стр.26 Пејзаж -нема слике бр.20 итд.)“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је корекција текста у поглављу 2.4.4.

Примедба 12: „Нема описа „топ соил-а“, врсте материјала, дебљине слојева, непропусна баријера и др.“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 8.4.3.

Примедба 13: „Нема описа локације одакле би се узео хумус, које количине, мере заштите животне средине на тој локацији и др.“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 8.4.3.1.

Према Техничком пројекту рекултивације у ДРП проширења одлагалишта Сарака за потребе рекултивације одлагалишта Сарака потребно је обезбедити 198 605 m³ земље. Земља би се обезбедила са околних парцела флотацијског јаловишта Велики Кривељ, које ће бити потопљене будућим надвишењем флотацијског јаловишта Велики Кривељ за шта је у току израда ГРП надвишења флотацијског јаловишта до коте 427м, као и од трећих лица уколико би за тим било потребе.

Примедба 14: „Не помиње се, макар основно, шта ће се догодити са утицајем одлагалишта „Годоров поток“ и „Источно одлагалиште“, са аспекта заштите животне средине, јер су насеља у непосредној околини.“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 3.10.

Примедба 15: „Стр. 16 задњи пасус „У узорку јаловине детектован је повећан садржај берилијума, ванадијума, хрома, кобалта, бакра, цинка и баријума у односу на граничне вредности. У односу на ремедијационе вредности пронађен је повећан садржај баријума, ванадијума и бакра, (резултати представљени црвеном бојом у Табели 2.4.) У табели 2.5. представљене су вредности приступачне форме елемената од којих вредност за бакар прелази дозвољене граничне вредности.“ У табелама 2.4 и 2.5. на стр. 23 приказали су вредности влажности и притисак“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је корекција текста у поглављу 2.4.4.

Примедба 16: „Стр.18 - сл. 2.10 је без размере“.

Одговор: Сагласно примедби коригована је слика 2.10.

Примедба 17: „Стр. 26, пог. 2.9 — (Пејзаж), пише "Eksploatacijom rude modifikovana je topografija i narusen izgled pejzaza ovog podruca (slika 2.20). Слика 2.20. (Mreze naselja i infrastrukturnih sistema) izvor. Prostorni plan opstine Bor на стр. 29, нема везе са пејзажем,“

Одговор: Сагласно примедби извршена је корекција текста у поглављу 2.9.

Примедба 18: „Поглавље 2.11. (Naseljenost, koncentracija stanovnistva i demografske karakteristike), Није приказан просторни положај насеља (на пример села Вучје) у односу на одлагалиште "Сарака“

Одговор: Сагласно примедби у поглављу 2.11. је додата нова слика 2.17 Локација одлагалишта раскривке Сарака са приказом околних насеља..

Примедба 19: „Слике 2.18 и 2.19 стр. 28 су без размере и као такве су неилустративне.“

Одговор: Сагласно примедби кориговане су слике 2.18 и 2.19.

Примедба 20: „Пројектном документацијом, која рађена након Допунског рударског пројекта из 1995. године, предвиђен је простор за одлагање раскривке у празан простор старог Борског копа...“ Поставља се питање: зашто није на време урађен неопходни ремонт система за одлагање јаловине у стари Борски коп?“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 3.1.

Примедба 21: „Сл. бр. 3.8 стр. 35 је без размере. Исти недостатак је и на сликама 3.9 и 3.10, која је и без легенде“.

Одговор: Сагласно примедби кориговане су слике 3.8, 3.9 и 3.10.

Примедба 22: „Стр. 46, поглавље 3.5.1. Концепција одводњавања: „Све воде које доспеју у одлагалиште Сарака, одводе се у постојећи систем одводњавања површинског копа Велики Кривељ, тако да нема њиховог директног испуштања у животну околину. Такође, на локалитету одлагалишта Сарака нема природних водотокова који се пресецају радовима на формирању одлагалишта. У непосредној близини одлагалишта налази се улаз у колектор Сарака потока. У циљу заштите овог објекта, израдиће се заштитни насип који спречава доток воде са одлагалишта у колектор“. Где те воде на крају завршавају?“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 3.5.1.

Примедба 23: Страна 61., табела 3.57., „Наведени отпад не треба да се лагерије на одлагалишту раскривке, већ у посебним контејнерима“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је корекција и допуна текста у поглављу 3.8.

Примедба 24: „Стр. 65, слика 4.1, Изглед одлагалишта раскривке "Сарака". Ова слика без размере и легенде не даје увид у изглед одлагалишта "Сарака", као ни слика 4.2. одлагалишта "Тодоров поток"“.

Одговор: Сагласно примедби кориговане су слике 4.1 и 4.2.

Примедба 25: Страна 65., „Поред наведених камионских одлагалишта... Наведено значи да алтернатива за одлагалиште постоји, само је треба размотрити и евентуално реализовати. Инвеститору треба "изаћи у сусрет", али не по сваку цену“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 4.1.

Примедба 25: „Страна 66, последњи пасус поглавља 4.1.: „С обзиром да су постојећа активна одлагалишта Тодоров поток и Источно одлагалиште у завршној фази експлоатације, реално се јавља проблем обезбеђења потребног простора за смештај раскривке у наредном периоду. Наведена ситуација је утицала да Инвеститор размотри и донесе одлуку да се простор уз постојеће одлагалиште Сарака искористи за одлагање раскривке у наредном петогодишњем периоду, од 2021. године до 2025. године, када ће се одложити укупно 72.600.000 t раскривке. Из наведеног се може видети да се не ради, у ужем смислу речи, о новом објекту, већ о проширењу постојећег одлагалишта Сарака, које има задатак да обезбеди простор за несметано одвијање експлоатације и одлагање јаловине, у наредних пет година, због чега нису ни разматране алтернативе у правом смислу речи. Важно је напоменути да се целокупно проширење одвија у постојећи границама експлоатационог поља.“

Проширење постојећег одлагалишта Сарака, заједно са одлагалиштима Тодоров поток и Источно одлагалиште, додатно и у много већој мери ће утицати на целокупни еко систем овог подручја.“

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 4.1.

Примедба 26: Поглавље 4.2., „Боље обрадити, посебно са аспекта могућности укључења старог копа Бор за одлагалиште“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 4.2.

Примедба 27: Поглавље 4.7., „Алтернативе обима производње - У овом поглављу треба размотрити најпре обавезе инвеститора (ремонт система за одлагање јаловине у стари Борски коп) и установити да ли се ради о такозваном "раубовању" лежишта“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 4.7.

Примедба 28: „Страна 72, пог. 5.1. Становништво. Нигде није приказан просторни положај одлагалишта "Сарака" и најближих кућа домаћинстава у насељу Бучје.“.

Одговор: Сагласно примедби у поглављу 2.11. Насељеност, концентрација становништва и демографске карактеристике је додата нова слика 2.17 Локација одлагалишта раскривке Сарака са приказом околних насеља.

Примедба 29: „Слике 5.2 и 5.3 су без размере и као такве су нејасне.“.

Одговор: Сагласно примедби кориговане су слике 5.2 и 5.3.

Примедба 30: „Поглавље 5.4. стр. 79; „Евидентни су утицаји па повећање концентрације бакра у води Кривељске реке након улива отпадних вода са површинског копа Велики Кривељ и Сарака потока " Како су третиране (и јесу ли) отпадне воде са површинског копа Велики Кривељ пре улива у Кривељску реку?“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 6.4.3.

Како је већ наведено у једном од претходних одговора на примедбу, граница ДРП проширења одлагалишта раскривке „Сарака“ површинског копа Велики Кривељ је испумпавање вода у постојећи систем одводњавања по важећем Допунском рударском пројекту откопавања и прераде руде бакра у лежишту „Велики Кривељ“ за капацитет 10,6x106 тона влажне руде годишње, урађеног од стране Института за рударство и металургију Бор, 2011. године. За важећи Допунски рударски пројекат компанија поседује одобрење за извођење рударских радова, број 310-02-00411/2012-06 од 12.12.2018. као и Мишљење од министарства заштите животне средине да није потребна нова студија о процени утицаја на животну средину, број 353-02-761/2012-05 од 23.01.2013. Поменути пројектом је дефинисано да се отпадне воде површинског копа и одлагалишта „Сарака“ упуштају у таложник а потом након таложења у Кривељску реку.

Ново постројење за пречишћавање вода је предвиђено развојним планом компаније Serbia Zijin Copper. Постројење ће бити на локацији површинског копа Велики Кривељ и прикупљаће и третирати све воде површинског копа Велики Кривељ. Воде ће се користити у технолошком процесу флотације Велики Кривељ и за друге намене, прскање путева прање возила и др.

Примедба 31: „Слике 5.4, 5.5 и 5.6 су без размере и као такве не дају увид у растојања између мерних места.“.

Одговор: Сагласно примедби кориговане су слике 5.4, 5.5 и 5.6.

Примедбе Месне заједнице Бучје

Примедба 1: „Да појаснимо, на страни 72 „Студија о процени утицаја на животну средину, проширења одлагалишта раскривке „Сарака" површинског копа „Велики Кривељ." приказана је слика 5.1 села Бучја где се оно представљају као насеље збијеног типа и да се ван насеља налази мањи број стамбених кућа што апсолутно није тачно. Наиме, село се састоји из 5 реона (групација), и то:

РЕОН СЕЛО (приказан на слици 5.1) - 50 домаћинства

РЕОН ВАЉА ВУЧЈЕ - 31 домаћинство

РЕОН БАЊИЦА - 20 домаћинства

РЕОН СТАРИ ВИНОГРАДИ - 29 домаћинства

РЕОН ОТАР -23 домаћинства

У реонима 2, 3, 4, 5 има 103 домаћинстава, а све куће су разуђеног типа и управо у тим реонима су планирана одлагалишта раскривке „Сарака“, раскривке „Источни планир“, као и подизање нивоа флотацијског јаловишта. У тим реонима је планирано одсељење 50 домаћинстава, а то је трећина наше популације што доводи у питање опстанак преосталих домаћинстава у тим реонима, као и даље функционисање села као организационе целине. Неминовно је да ће одласком толиког броја становништва тешко опстати рад школе, рад продавнице, функционисање јавног саобраћаја, одлагањем раскривке односно подизањем планира доводи се у питање и функционисање мобилне мреже, функционисање ловачког друштва због енормно суженог ловишног простора, функционисање Културно - уметничког друштва, функционисање фудбалског клуба, као и уопште функционисање живота у селу. Све то ће неминовно довести до убрзаног одлива младих из села и самим тим нестанка села Бучја“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 5.1. Према информацијама добијеним од Инвеститора, пресељење домаћинстава због ширења копа и повећања капацитета експлоатације руде биће дефинисано у Просторном плану подручја посебне намене за Борско-Мајданпечки басен.

Примедбе Месне заједнице Кривељ

Примедба 1: „Како је ово трећа Студија утицаја на животну средину објеката који компанија Zijin гради на нашим просторима (Флотацијско Јаловиште „Нулто поље“ и Нова флотација „Велики Кривељ“) сматрамо да је недопустиво распарчавање једне глобалне студије утицаја на животну средину на основу које би се донели валидни закључци о реалном стању и утицају како на животну средину тако и на здравље и живот не само Кривеља већ и Бучија и Оштреља који су директно изложени утицају рударења. Свакако треба узети у обзир и индиректне утицаје на сва остала насеља, нпр. Село Горњане које ће у саобраћајној инфраструктури бити одсечено од остатка општине Бор. Сматрамо да овакво распарчавање глобалне студије има за циљ покушај да се утицаји рударења на нашим просторима минимизирају, камуфлирају и прикажу једну потпуно искривљену слику на штету мештана околних села.“.

Одговор: Потребно је нагласити да је изградња, проширење или реконструкција објеката рударских индустријских комплекса који поред рударских активности обухватају и постројења и објекте прераде, без обзира да ли су у целости на експлоатационом пољу или не, у јурисдикцији два закона: Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“ бр. 101/2015 и 95/2018 - други закон, 40/2021) и Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. закон, 9/2020 и 52/2021). Због посебних регулаторних захтева наведених закона потребно је процедуре везане за њихово спровођење реализовати одвојено, па тако и поступак Процене утицаја на животну средину.

Примедба 2: „За овако комплексне и мултидисциплинарне пројекте треба да Студију о процени утицаја на животну средину наручиоци организују и презентују на основу дугорочних пројеката рударења компаније Zijin. На основу тога би се урадила неопходна општа сагледавања и приказала реална слика проблема на терену. Тако би се спречило да се нпр. у овој студији у делу који обрађује хидрологију нашло решење за Сарака поток који би требало да се улива у Кривељску реку, али се Кривељка река измешта што ово решење чини немогућим. Исто тако је проблематично и решење којем се отпадне воде са овог одлагалишта прерађују у постројењу за третман отпадних вода површиског копа Велики Кривељ а такво постројење уопште не постоји. Како је садашња пракса да

се те воде директно испуштају у Кривељску реку поставља се питање која су пројектна решења за сакупљање, третман и акумулацију тих вода после измештања Кривељске реке.”.

Одговор: Овај пројекат не дефинише измештање Кривељске реке нити проблематику пречишћавања отпадних вода копа.

Студијом изводљивости експлоатације лежишта минералних сировина „Велики Кривељ“ за годишњи капацитет руде од 23,1 Мт, коју је израдио РГФ, 2020 године предвиђено је измештање Кривељске реке тунелом кроз стенску масу као и заштита копа Велики Кривељ од вода. Другим пројектима биће детаљно разрађена ова проблематика.

Планом је предвиђено да се упоредо са Допунским рударским пројектом експлоатације руде бакра са површинског копа Велики Кривељ са годишњим капацитетом прераде 23,1Мт руде ради и Пројекат водоснабдевања флотације индустријском водом. Пројектом ће бити обухваћене све отпадне воде копа В. Кривељ а тиме и воде одлагалишта Сарака.

После измештања Кривељске реке све отпадне воде, површинског копа Велики Кривељ, које подразумевају и воде одлагалишта Сарака, ће се прикупљати у један заједнички водосабирник и користити у технолошком процесу.

Примедба 3: „Из досадашњег искуства живота на ободу рудника поред прашине посебан проблем је бука. Сматрамо да било који математички модели који се користе за за одређивање утицаја буке нису валидни и не приказују праву слику у реалним експлоатационим условима. Највећа бука се јавља на одлагалиштима када се из дампера истреса терет јер мотори раде под великим бројем обртаја а издвни систем и пригушивачи буке који су саставни део корпе терета се одвајају од мотора и нису у функцији. Овакво стање на терену се коси са решењима о пригушењу буке из ове студије.”.

Одговор: Могућност да примењене мере, у појединим ситуацијама и у кратком временском року, не пружају потпуну заштиту и узета је у обзир приликом моделирања. Због тога је, током моделирања распрострања буке, ниво буке приликом истовара јаловине из камиона повећан у односу на реалне вредности, сходно личним искуствима обрађивача (на основу практичних мерења), али и на основу расположивих података из доступне научне и стручне литературе.

Примедба 4: „Савет месне заједнице Кривељ изражава сумњу да се ово одлагалиште, које је већ формирано и које се сваким даном проширује, налази изван оквира предвиђених свим досадашњим планским документима тј. Просторним Планом Посебне Намене. У вези са тим тражимо да нас посебно обавестите који плански документ је био основ за ову студију, укључујући и легалитет извођења таквих радова на терену.”.

Одговор: За предметни пројекат је добијена Информација о локацији број 350-45/2021-III/05 од 19.03.2021, коју је издао надлежни орган градске управе а све у складу са Просторним планом општине Бор.

Примедбе Регулаторног института за обновљиву енергију и животну средину

Примедба 1: „Носилац пројекта прибегава раздвајању јединственог пројекта на више мањих. Захтев за давање сагласности на студију о процени утицаја на животну средину мора бити поднет за цео пројекат отварања површинског копа Велики Кривељ, а не само за одлагање раскривке Саракау оквиру површинског копа Велики Кривељ јер је одлагање раскривке само део целокупног пројекта проширења копа Велики Кривељ“.

Одговор: Потребно је нагласити да је изградња, проширење или реконструкција објеката рударских индустријских комплекса који поред рударских активности обухватају и постројења и објекте прераде, без обзира да ли су у целости на експлоатационом пољу или не, у јурисдикцији два закона: Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“ бр. 101/2015 и 95/2018 - други закон, 40/2021) и Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС“ бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. закон, 9/2020 и 52/2021). Због посебних регулаторних захтева наведених закона потребно је процедуре везане за њихово спровођење реализовати одвојено, па тако и поступак Процене утицаја на животну средину.

Примедба 2: „Носилац пројекта чак не разматра ни кумулативни утицај са отпадним водама које долазе са површинског копа Велики Кривељ, који неупитно постоје, иако је био дужан да пружи информације о кумулативним утицајима пројекта који је предмет овог захтева, те тако у студији наводи да киселе дренажне воде и провирне и процедурне воде из јаловишта могу утицати на загађење површинских и подземних вода. Атмосферске падавине спирају материјал са косина брана стварајући бујице које разносе материјал и загађују и повећавају киселост околног земљишта с једне и еродирају брану са друге стране. Провирне и процедурне воде из јаловишта контаминирани јонима тешких метала, хемијским агенсима и другим штетним материјама доспевају до површинских и подземних вода када у одређеној мери могу изазвати њихово загађење. Треба нагласити и да је евидентно да провирне воде флотацијског јаловишта Велики Кривељ утичу на погоршање квалитета воде Кривељске реке. На основу наведеног, јасно је да настају киселе отпадне воде које се скупљају на јаловишту Велики Кривељ, и да све те збирне отпадне воде већ негативно утичу на квалитет Кривељске реке, те је у том смислу неопходно описати утицај одлагања јаловине у одлагалиште Сарака на квалитет воде у Кривељској реци“.

Одговор: У оквиру поглавља 6.4.3. Студије приказана је процена локалних и кумулативних утицаја на квалитет подземних и површинских вода на подручју површинског копа Велики Кривељ. Ово доказују и парцијални цитати из студије наведени у примедби. Такође је, у наведеном поглављу, приказана и анализа резултата физичко – хемијских карактеристика отпадних вода површинског копа Велики Кривељ, флотације Велики Кривељ, погона Јама, као и провирних вода са бране 1А и бране 3А – период 2020. година.

Примедба 3. У Захтеву није приказан целокупан утицај пројекта на ваздух.

Израђивач студије у студији наводи да су главни полутанти у ваздуху који се могу очекивати у процесу формирања и одлагања раскривке на одлагалишту Сарака суспендоване честице (прашина), те да оне примерно настају при утовару, транспорту, истовару и планирању раскривке на одлагалишту. Даље, у студији се наводи да се у технолошком процесу одлагања јаловине вода не користи ни у једној фази процеса у смислу улазне сировине, изузев за потребе спречавања стварања и обарања лебдећих честица прашине.

Подносилац указује да се у делу који се односи на утицај пројекта на квалитет ваздуха не наводе честице прашине, тј. лебдеће честице прашине под утицајем ветра, а које значајно могу утицати на квалитет ваздуха. Носилац пројекта је дужан да у студији препозна све начине настајања главних полутанта, процени утицај на квалитет ваздуха и предвиди адекватне мере за смањење аерозагађења.“

Одговор: У оквиру поглавља 6.2.3. Процена потенцијалних опасности и очекиваних утицаја на квалитет ваздуха у првој реченици првог пасуса се каже: „Потенцијална опасност од загађивања ваздуха у животnoj средини у највећој мери је у функцији дисперговања ситних фракција прашине са

сувих површина и дистрибуције, под утицајем ветра, изван рударског комплекса. Активне етаже на површинским коповима и путевима камионског транспорта у одређеним природним условима (дефицит влаге, висока температура, повећана брзина ветра) постају значајни емитори прашине“. У табели 6.3 приказани су фактори емисије прашине који одговарају природним и технолошким условима рудника „Велики Кривељ“ и међу њима и фактори емисије прашине при ерозији ветром. Коначно, наведени извори емисије суспендованих честица су укључени у моделе приказане у овом поглављу а који су послужили како за процену утицаја емисије суспендованих честица на квалитет ваздуха анализираног подручја тако и, пре свега, за потврду ефикасности планираних мера заштите ваздуха.

Примедба 4. Носилац пројекта користи застареле податке о климатским карактеристикама. Подносилац указке да се у студији приказују просечне месечне и годишње температуре ваздуха у Бору за 2003 - 2019. годину, те да су наведени подаци застарели имајући у виду да су носиоцу пројекта на располагању били доступни подаци и за 2020. и 2021. годину“.

Одговор: Сагласно примедби извршена је допуна текста у поглављу 2.7. Климатске карактеристике. Оно што је много значајније, а треба нагласити, је да су за потребе моделирања у поглављу 6.2.3. Процена потенцијалних опасности и очекиваних утицаја на квалитет ваздуха коришћени сатни метеоролошки подаци, специфични за посматрану локацију (Бор), за пуних пет календарских година (2017-2021).

Примедба 5. Носилац пројекта не пружа ажурне податке о квалитету вода. Израђивач студије наводи да су у табели 5.2 приказани резултати извршених физичкохемијских анализа узорака вода за период 2020. године на мерним местима која се односе на Кривељску реку, Сарака поток, провирне воде флотацког јаловишта и реке Вала Маре како је то приказано на слици 5.3. Подносилац указује да су наведени подаци застарели имајући у виду да је Носилац пројекта био обавезан да прикаже резултате мониторинга квалитета вода и током 2021. године“.

Одговор: У периоду израде Студије о процени утицаја на животну средину проширења одлагалишта раскривке “Сарака” површинског копа Велики Кривељ на располагању су били резултати физичкохемијских анализа узорака вода за 2018., 2019., 2020. и прва три квартала 2021. године. Имајући у виду да су за одређивање еколошког и хемијског статуса површинских вода потребни резултати анализа за комплетну календарску годину у поглављу 5.4 приказане су анализе из 2020. године. Овоме треба додати да се квалитет вода у 2021. години није значајно променио у односу на 2020. годину, што се може видети из анализа приложених у Прилогу 5 (резултати физичко-хемијских анализа узорака вода за 2020. и 2021. годину). Коначно, у Поглављу 5.4 експлицитно стоји: „У табели 5.2 су приказани резултати извршених физичко-хемијских анализа узорака вода за период 2020. године на мерним местима која се односе на Кривељску реку, Сарака поток, провирне воде флотацијског јаловишта и реке Ваља Маре како је то приказано на слици 5.3. Преглед резултата извршених физичко-хемијских анализа узорака вода је изабран јер је обухватио целу календарску годину“.

Примедба 6. Члан 17. Закона о процени утицаја прописује обавезну садржину студије о процени утицаја и под тачком 4. (четири) наводи приказ главних алтернатива које је носилац пројекта разматрао. Чланом 5. Правилника“... Израђивач студије осим потпоглавља која само формално указују да је Носилац пројекта разматрао главне алтернативе, заправо не разматра нити једну од алтернатива прописаних законом, нити их адекватно образлаже“...

Одговор: У вези са алтернативама, желимо да нагласимо да је и Техничка комисија имала одређене примедбе на алтернативе, које се суштински подударају са коментарима РЕРИ-а. На тај начин и у извесној мери је одговорено и на ову примедбу.

Чињеница је да члан 5 поменутог Правилника каже на шта се односе евентуалне алтернативе. Међутим треба имати у виду, односно узети у обзир два битна момента:

1. Правилник каже: "Приказ главних алтернатива које је носилац пројекта разматрао са образложењем..." Законодавац оставља могућност Инвеститору да у реализацији одређеног решења разматра алтернативе и да се одлучи за одређено решење. Законодавац не утиче на број и домен разматраних алтернатива, све дотле док усвојено и приказано решење не угрожава постојеће стање животне средине. Другим речима, законодавац не намеће разматрање алтернатива, за шта постоји оправдано објашњење (моменат 2).
2. Законодавац је узео у обзир да се процена утицаја не ради увек за нове пројекте, него и за постојеће пројекте. За нове пројекте је економски и еколошки оправдано разматрање алтернатива до избора оптималног решења. За постојеће пројекте, могућност алтернатива је прилично сужена, односно диктирана постојећим решењима. Међутим, постојеће решење није априори лоше, односно еколошки неприхватљиво, јер се приликом пројектовања, увек настоји да се усвоје и примене најбоље расположиве технике у датом домену.

У вези са предметним Пројектом, у највећој мери, није могуће разматрати све наведене алтернативе, будући да се исти ослања на већ усвојена решења. Одлагање јаловине на одлагалишту Сарака није само себи смисао, већ само део технолошког процеса експлоатације руде бакра на површинском копу Велики Кривељ. Промена одређених технолошких решења или пратеће инфраструктуре, не би била могуће без усаглашавања целокупног технолошког процеса експлоатације, што у овом случају није могуће. У том смислу обрађивачи Студије су, сходно примедбама Техничке комисије, допунили Студију у мери и на начин на који је то било једино могуће, а сходно расположивој техничкој документацији, која је прошла све неопходне инстанце контроле.

Примедба 7. Носилац пројекта подноси Захтев са чијом је реализацијом већ започео. Израђивач студије у студији наводи да је према пројектој документацији, изградња првог заштитног насипа (насип бр. 1) планирана током 2021. године на северозападној страни пројектованог одлагалишта Сорока, ради заштите водотока Сорока потока и улаза у колектор Сорока потока, као и да је за период од 2021. до 2025. године планиран уговор раскривке из два захвата потребна је минимално два багера у раду.

Из наведеног, није јасно да ли је Носилац пројекта већ започео са реализацијом пројекта који је предмет овог Захтева? Према подацима из студије, Носилац пројекта је већ започео да депонује раскривку у одлагалиште Сарака“.

Одговор: Одлагалиште Сарака формирано је још 1995. према Главном рударском пројекту откопавања лежишта руде Велики Кривељ, Институт за бакар (сада Институт за рударство и металургију Бор), из 1978. године и Допунском рударском пројекту откопавања и прераде руде бакра у лежишту „Велики Кривељ“ за капацитет 10,6x106 тона влажне руде годишње, Институт за рударство и металургију Бор, из 2011. године. Овим пројектом је дефинисано проширење већ постојећег одлагалишта, у циљу обезбеђења додатног простора јер су одлагалишта Тодоров поток и Источно одлагалиште при крају експлоатације. Проширење овог одлагалишта је прелазна фаза до момента формирања новог одлагалишта.

Законом о рударству и геолошким истраживањима, сл. гл. РС бр. 101/15, 95/18 и 40/21 – чланом 103, дефинисан је поступак добијања одобрења за извођење рударских радова. Један од услова је и добијање Сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину. Са радовима се креће тек по добијању одобрења за извођење рударских радова.

На основу свега горе наведеног, Техничка комисија је закључила да су аргументоване примедбе из претходног Извештаја о прегледу Студије прихваћене, односно Студија је допуњена и исправљена сагласно датим примедбама. С тим у вези, предметна Студија о процени утицаја на животну средину садржи све елементе на основу којих се може проценити подобност предвиђених мера за спречавање, смањење и отклањање могућих штетних утицаја на стање животне средине на локацији и ближој околини у току реализације пројекта, у случају удеса и по престанку рада пројекта, као и програм праћења утицаја на животну средину.

Решење и предметна Студија о процени утицаја на животну средину су саставни део техничке документације, у складу са чланом 18. Закона о процени утицаја на животну средину («Сл. гласник Р.Србије» број 135/04).

Ово решење је коначно у управном поступку.

Поука о правном леку: Против овог Решења није допуштена жалба. Носилац пројекта и заинтересована јавност могу покренути управни спор подношењем тужбе надлежном суду у року од 30 дана од дана пријема овог решења, односно од дана објављивања у средствима информисања.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Александар Дујановић

Доставити:

- Сектор за надзор и предострожност у животној средини
- Носиоцу пројекта
- Архиви